

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Honorii || Avgvstodvnen-||sis Ecclesiae Presbyteri De ||
Praedestinatione Et Libero Ar-||bitrio Dialogus, nunquàm
antehac || typis expressus**

Honorius <Augustodunensis>

Köln, 1552

VD16 H 4771

Hilarivs Arelatensis Avgvstino de eadem materia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29827

HILARIUS ARELATAENSIS
AVGVSTINO DE
eadem materia.

Domino beatissimo, ac toto affectu desiderando, & multum in Christo suscipiendo patri Augustino Hilarius. Si cessantibus contradicentium quaestionibus gratæ sunt plerumque studiosorum inquisitiones, ut etiam illa quæ absque periculo ignorarentur, ediscant: arbitrator gratiorem fore sedulitatē nostræ relationis, quæ dum indicat secundum quorundam prosecutiones quædam aduersantia veritati, non tam sibi quàm illis qui turbantur & turbant, per consilium sanctitatis tuæ satagit prouideri, domine beatissime, ac toto affectu desiderande, & multum in Christo suscipiende pater. Hæc sunt itaque quæ Massiliæ, vel etiam aliquibus locis in Gallia ventilantur. Nouum & inutile esse prædicationi, quod quidam secundum propositū eligendi dicantur, ut id nec arripere valeant, nec tenere, nisi quod credendi voluntate donata, excludi putat omnem prædicandi vigorem, si nihil quod per eam excitetur, in hominibus remansisse dicatur. Consentunt omnem hominē in Adam perisse, nec inde quenquam posse proprio arbitrio liberari: sed id conueniens asserunt veritati, vel congruum prædicationi, ut cum prostratis, & nunquam suis viribus surrecturis annunciatur obtinendæ salutis occasio, eo merito quo voluerint & crediderint à suo morbo se posse sanari, & ipsius
fidei

AD AVGVSTINVM

fidei augmentum, & totius sanctitatis suæ consequantur effectum. Cæterum ad nullum opus vel incipiendum, nedum perficiendum, quenquam sibi sufficere posse consentiunt: neq; enim alicui operi curationis eorum annumerandum putant, exterrita & supplici voluntate vnumquęq; ægrotum velle sanari. Quod enim dicitur: Crede & saluus eris, vnum horum exigere asserunt, aliud offerri, vt propter id quod exigitur si redditum fuerit, id quod offertur deinceps tribuatur. Vnde consequens putant, exigendam ab eo fidem, cuius naturæ id voluntate conditoris cõcessum est: & nullam ita deprauatam vel extinctam putant, vt nõ debeat, vel possit se velle sanari. Propter quod vt sanetur quis à sua, vel si noluerit cum sua ægritudine puniatur. Nec negari gratiam si præcedere dicatur talis voluntas, quæ tantum medicum quærat, non autem quidquam ipsa iam valeat. Nam illa testimonia, vt est illud: Sicut vnicuiq; partitus est mensuram fidei, & similia, ad id volunt valere, vt adiuuetur qui cõperit velle, non vt etiam donetur vt velit. Reiectis ab hoc dono alijs pariter reis, & qui possent similiter liberari, si ea quæ pariter indignis præstatur credendi voluntas, etiam ipsis similiter præstaretur. Si autem aiunt, dicatur vel talem omnibus remansisse, qua vel cõtemnere quis valeat, vel obedire: de compendio putans rationem reddi electorum vel reiectorum, in eo quod vnicuiq; meritum propriæ voluntatis adiungitur. Cum autem dicitur eis: quare alijs vel alicubi prædicetur, vel non prædicetur: vel nunc

Rom. 12

D prædi

EPISTOLA HILARII

prædicetur quod aliquando pene omnibus, sicut
 nunc aliquibus gentibus nõ prædicatũ sit, dicunt
 id præsciẽtiæ esse diuinę, vt eo tẽpore & ibi & illis
 veritas annũciaretur, vel annuncietur, quando et
 vbi prænoscabatur vel præsciebatur esse creden-
 da: & hoc nõ solum aliorum catholicorũ testimo-
 nijs, sed etiã sanctitatis tuę disputatione antiquio-
 re se probare testãtur. Vbi tamẽ eandem gratiam
 non minore veritatis perspicuitate docueris, vt
 est illud quod dixit sanctitas tua in questione cõ-
 tra Porphyriũ de tempore Christianæ religionis,
 tunc voluisse hominibus apparere Christum, &
 apud eos prædicari doctrinã suam, quando scie-
 bat & vbi sciebat esse, qui in eum fuerant creditu-
 ri. Vel illud de libro in epistola ad Romanos: Di-
 cis itaq; mihi, quid adhuc conqueritur? Nam vo-
 luntati eius quis resistit? Cui sane inquisitioni, in-
 quis, sic respondet, vt intelligamus spiritualibus
 viris, etiam secundum terrenũ hominem viuen-
 tibus, patere posse prima merita fidei & impieta-
 tis, quomodo Deus præsciẽtia eligat credituros,
 & damnet incredulos: nec illos ex operibus eli-
 gens, nec istos ex operibus damnans, sed & illo-
 rum fidei præstans vt bene operentur, & istorum
 impietatem deserendo obdurans vt male ope-
 rentur. Et iterũ in eodem libro superius: Aequa-
 les omnes sunt ante meritum, nec potest in rebus
 omnino æqualibus electio nominari, sed quo-
 niam spiritus sanctus nõ datur nisi credentibus,
 non quidem Deus elegit opera quæ ipse largitur,
 cum dat spiritum sanctum vt per charitatem bo-
 na ope-

Rom. 9

AD AVGVSTINVM.

na operemur: sed tamen eligit fidē, quia nisi quis credat, & in accipiendi voluntate permaneat, nō accipit donum Dei, id est, spiritum sanctum, per quem infusa charitate bonū possit operari. Non ergo eligit Deus opera cuiusquā in præsentia, quæ ipse donaturus est, sed fidem eligit in præsentia, vt quem crediturū esse præsciuit, ipsum eligeret, cui spiritū sanctū daret, vt bona operando etiam æternā vitam consequeretur. Dicit enim Apostolus, Idem Deus qui operatur omnia in omnibus. *1. Cor. 12*
 Nusquā autē dictū est, Deus credit omnia in omni *2. Senten.*
 bus. Quod enim credimus, nostrū est, quod autē *dist. 28.*
 operamur, illius: & cætera in eodē opere, quæ se acceptare & probare testantur tanq̄ cōuenientia Euāgelicæ veritati. Cæterū præscientiā & prædestinationē vel propositū ad id valere cōtendunt, vt eos præscierit vel prædestinauerit, vel proposuerit eligere qui fuerāt credituri. Nec de hac fide posse dici, Quid habes quod non accepisti? cum *1. Cor. 4.*
 in eadē natura remanserit, licet viciata, quæ prius sana ac perfectā donata sit. Quod autē dicit sanctitas tua, neminem perseverare, nisi perseverandi virtute percepta, hæctenus accipiunt, vt quibus datur inertī licet, præcedenti tamen proprio arbitrio tribuatur, quod ad hoc tantum liberum asserunt, vt velit vel nolit admittere medicinam. Cæterum & ipsis abominari se & damnare testantur, si quis quicquam virium in aliquo remansisse, quo ad sanitatem progredi possit, existimet. Nolunt autem ita hanc perseverantiam prædicari, vt non vel suppliciter emereri,

D 2 vel

EPISTOLA HILARII

Sap. 4.

vel omitti contumaciter possit. Nec ad incertum voluntatis Dei deduci se volunt, ubi eis quantum putat ad obtinendum vel amittendum, evidens est, qualecunque sit, initium voluntatis. Illud etiam testimonium quod posuisti: Raptus est ne malitia intellectum eius, tanquam non canonicum definiunt omittendum. Vnde illam præscientiam sic accipiunt, ut propter fidem futuram præsciri sint intelligendi, nec cuiquam talem dari perseuerantiam, à qua non permittatur præuaricari, sed à qua possit sua voluntate deficere & infirmari. Afferunt inutilem exhortandi consuetudinem, si nihil in homine remansisse dicatur, quod correptione valeat excitare: quod quidem inesse naturæ sic se dicere consentitur, ut hoc ipso quod ignorati veritas prædicatur, ad beneficium præsentis gratiæ referendum sit. Nam si sic prædestinati sunt, inquirunt, ad utranque partem, ut de alijs ad alios nullus possit accedere, quò pertinet tanta extrinsecus correptionis instantia? Si non ab homine, & si non fides integra, saltem vel dolor compuncte infirmitatis exoritur, aut periculum demonstrate mortis horretur. Nam si non potest timere quis, unde terretur? nisi ea voluntate quæ sumitur, non ex eo culpandus quod nunc non vult, sed in eo & cum eo, qui sic aliquando noluit ut eam damnationem cum suis posteris mereretur incurrere, ut nunquam recta, semper autem prava vellet appetere. Si autem est qualiscunque dolor, qui ad exhortationem corripientis oriatur, hanc ipsam dicunt causam, propter quã vel reiiciatur alius, vel alius affu-

AD AVGVSTINVM.

assumatur, atq; ita nō opus esse partes constitui,
 quibus nec adijciendum sit aliquid, nec detrahen-
 dum. Deinde moleste ferunt ita diuidi gratiam,
 quæ vel tunc primo homini data est, vel nunc o-
 mnibus detur, vt ille acceperit perseverantiã, non
 qua fieret vt perseveraret, sed sine qua per liberũ
 arbitrium perseverare non possit: nunc verò san-
 ctis in regnum per gratiam prædestinatis non ta-
 le adiutorium perseverantiæ detur, sed tale vt eis
 perseverantia ipsa donetur, nō solum vt sine isto
 dono perseverantes esse nō possint, verum etiam
 vt per hoc donum nō nisi perseverantes sint. His
 verbis sanctitatis tuę ita mouetur, vt dicant quan-
 dam desperationē hominibus exhiberi. Si enim,
 aiunt, ita Adam adiutus est, vt & stare posset in iu-
 stitia, & à iustitia declinare: & nunc ita sancti iu-
 uantur vt declinare non possint, siquidem iam
 acceperunt volendi perseverantiam, vt aliud vel-
 le non possint: vel sic quidam deferuntur, vt aut
 nec accedant, aut si accesserint & recedant, ad il-
 lam voluntatem pertinuisse dicunt exhortationis
 vel commonitionis utilitatem, quæ & persisten-
 di ac desistendi obrinebat liberam potestatem,
 non ad hanc, cui nolle iustitiam ineuitabili ne-
 cessitate coniunctum est: præter illos qui sic con-
 creati sunt his, qui cum vniuersa massa damnati
 sunt, vt exciperentur per gratiam liberandi. Vn-
 de in hoc solo volunt à primo homine omnium
 distare naturam, vt illum integris viribus volun-
 tatis iuuaret gratia volentē, sine qua perseverare
 nō poterat; hos autem amissis & perditis viribus

D 5 creden-

EPISTOLA HILARII

credentes tantum, non solum erigat prostratos,
 verum etiam suffulciat ambulantes. Cæterū quic-
 quid libet donatum sit prædestinatis, id posse &
 amitti & retineri propria voluntate contendunt,
 quod tunc falsum esset, si verum putarent eam
 quosdam perseverantiam percepisse, ut nisi per-
 severantes esse non possent. Inde est, quod & il-
 lud pariter non accipiunt, ut eligendorum rei-
 ciendorumque esse definitum numerum velint: at-
 que illius sententiæ expositionem, non eam quæ
 à te est deprompta suscipiant, id est, ut non nisi om-
 nes homines saluos fieri velit, & nō eos tantū
 qui ad sanctorū numerū pertinebunt, sed omnes
 omnino, ut nullus habeatur exceptus. Nec hoc ti-
 mendū, quod quidam eo invito perire dicantur,
 Sed quomodo aiunt, non vult à quoquā peccari,
 vel deserī iusticiā, & tamē iugiter illa deseritur con-
 tra eius voluntatē, cōmittunturque peccata: ita eum
 saluare velle omnes homines, nec tamen omnes
 homines velle saluari: Testimonia etiā scripturæ,
 quæ de Saule vel de David posuisti, nō pertinere
 putant ad quæstionē, quæ de exhortatione versa-
 tur. Alia autē ad id referunt, ut ex his eam gratiam
 accipiant cōmendari, qua vnusquisque post volun-
 tatem iuuatur, vel ad ipsam vocationē quæ præ-
 statur indignis. Hoc enim & illis locis tuorū opu-
 sculorum, & aliorū, quæ persequi longū est, se de-
 monstrare testantur. Paruulorū autem causam ad
 exemplum maiorū nō patiuntur afferri, quam &
 tuam sanctitatē dicunt eatenus attigisse, ut incer-
 tum esse volueris, ac potius de eorū pœnis malue-
 ris

AD AVGVSTINVM.

ris dubitari. Quod in libro tertio de libero arbitrio ita positum meministi, ut hanc eis occasionem potuerit exhibere. Hoc etiam de aliorum libris, quorum est in Ecclesia auctoritas, faciunt: quod perspicit sanctitas tua non parum posse iuuare contradictores, nisi maiora, aut certe vel paria proferantur a nobis. Non enim ignorat prudentissima pietas tua, quanto plures sint in Ecclesia, qui auctoritate nominum in sententia teneantur, aut a sententia transferantur. Ad summam fatigatis omnibus nobis, ad id prosecutio eorum, vel potius querela conuertitur, consentientibus etiam his, qui hanc definitionem improbare non audent, ut dicant, Quid opus fuit huiusmodi disputationis incerto, tot minus intelligentium corda turbari? Neque enim minus vtiliter sine hac definitione, aiunt, tot annis a tot tractatoribus, tot precedentibus libris, & tuis, & aliorum, cum contra alios, tum maxime contra Pelagianos catholicam fidem fuisse defensam. Haec mihi pater, & alia interminabiliter plura, sicut summa mea vota confitear, per me deferre maluissem, vel quia hoc non merui, saltem prolixiore tempore omnia, quibus mouentur, collecta dirigere, ut quicquid de hac re contradicitur, quatenus refelli, vel si id non potest, tolerari debere audirem. Sed quia neutrum ex voto prouenit, malui quomodo potui haec comprehensa dirigere, quam penitus de tanta quorundam contradictione reticere. Sunt ex parte tales personae, ut his consuetudine Ecclesiastica laicos summam

EPISTOLA HILARII

reuerentiam necesse fit exhibere. Quod quidem
ita curauimus Deo iuuante seruare, vt cum opus
fuit non taceremus, quæ ad quæstionis huius as-
sertionem exiguitas nostratum vitium suggere-
bat. Sed nunc summam, quantum festinatio per-
latoris admisit, hæc velur commonendo sugges-
si. Tuæ sanctæ prudentiæ est, dispicere quid factio
opus sit, vt talium & tantorum superetur vel tem-
peretur intentio. Cui ego iam parum prodesse
existimo te reddere rationem, nisi & addatur au-
ctoritas, quam transgredi infatigabiliter conten-
tiosa corda nõ possint. Sed plane illud tacere non
debeo, quod se dicant tuam sanctitatem hoc ex-
cepto, in factis & dictis omnibus admirari. Tuũ
erit decernere, quomodo sit in hoc eorum con-
tradictio toleranda. Nec mireris, quod aliter vel
aliqua in hac epistola, quantum puto, quæ in su-
periore non dixeram. Talis est enim nunc eorum
definitio, præter illa, quæ per festinationem aut
obliuionem fortasse præterij. Libros cum æditi
fuerint, quos de vniuerso opere moliris, queso ha-
bere mereamur, maxime vt per eorum auctorita-
tem, si qua tibi in tuis displicet, à dignitate tui no-
minis iam non trepidi sequestremus. Librum e-
riam de Gratia & libero arbitrio non habemus,
superest vt eum quia vtilem quæstioni confidi-
mus, mereamur accipere. Nolo autem sanctitas
tua sic me arbitretur hæc scribere, quasi de ijs que
nunc ædidisti, ego dubitem. Sufficiat mihi pœna
mea, quod à præsentia tuæ delitijs exulatus, vbi
salubribus tuis vberibus nutrebar, nõ solum ab-
sentia

AD AVGVSTINVM.

sentia tua crucior, verumetiam peruicacia quorundam, qui nō tantum manifesta respuunt, sed etiam non intellecta reprehendunt. Ceterū hac suspitione in tantū careo, vt potius infirmitatem meam, qua tales parum patiēter fero, notabilem putem. Qualiter autē ad hęc consulendū iudices, vt dixi, tuæ sapientię relinquo. Nam ad me hoc pertinere credidi, pro ea quā Christo vel tibi debeo charitate, vt quæ in quæstionē veniunt nō tacerē. Quicquid pro ea gratia, quā in te pusilli cum magnis miramur, volueris aut valueris, gratissimè accipiemus, tanquā à nobis charissima & reuerendissima auctoritate decretū. Sane quia urgente perlatore, timui ne vel non omnia, vel hæc ipsa minus digne conscius mearū virium posse dirigere, egi cum viro, tum moribus, tum eloquio & studio claro, vt quanta posset collecta suis literis intimaret, quas cōiunctas his destinare curavi. Est enim talis, qui etiam præter hanc necessitatem, dignus tuæ sanctitatis notitia iudicetur. Sanctus Leontius Diaconus, cultor tuus, cum meis parentibus multum te salutat. Memorem mei paternitatem tuam dominus Iesus Ecclesiæ suæ annis pluribus donare dignetur domine pater. Et infra, sciat sanctitas tua, fratrem meū, cuius maxime causa hinc discessimus, cum matrona sua ex consensu perfectam Deo continentiam deuouisse. Vnde rogamus sanctitatem tuam, vt orare digneris, quo hoc ipsum in eis dominus confirmare & custodire dignetur.

D 5 SEN.